

REGISTER VAN BESCHERMDE STADS- EN DORPSGEZICHTEN
(art. 21 Monumentenwet)

TOELICHTING; bij de beschikking tot aanwijzing van een beschermd dorps gezicht in

OOST-VLIELAND

Gemeente: Vlieland

Het beschermde dorpsgezicht omvat het op de bijgevoegde kaart (Rijksdienst voor de Monumentenzorg, tek. nr. 079) door een stippellijn omgrensde gebied.

Op het eiland Vlieland werd eertijds zowel aan de west- als aan de oostpunt een nederzetting aangetroffen. Van deze beide dorpen West- en Oost Vlieland, was West Vlieland het meest welvarend. In de 16de eeuw hadden 70 commandeurs ter walvisvaart en verscheidene kapiteins ter koopvaardij zich hier gevestigd. Stuivend duinzand en onophoudelijke aanvallen van de zee betekenden evenwel de ondergang van dit dorp. Door stormvloeden in 1717 en 1727 werd het tenslotte geheel door de zee verzwolgen. Oost Vlieland, dat door de geleidelijke ondergang van "West" in de tweede helft van de 17de eeuw van meer betekenis werd, was toen nog het enige dorp van het eiland.

Gedurende de daarop volgende periode bleef de stedenbouwkundige structuur van deze plaats vrijwel ongewijzigd en ook in de bebouwing bleef het (bescheiden) karakter redelijk goed bewaard. Mede gezien de recreatieve functie van het eiland, moet het van belang geacht worden, dat Oost Vlieland in zijn huidig karakter ook voor de toekomst bewaard zal blijven.

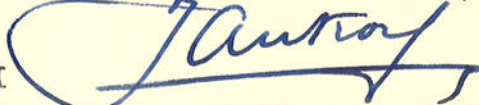
Het dorp Oost Vlieland is lintvormig in oost-westelijke richting. ter weerszijden van de ± 825 meter lange Dorpstraat gebouwd. Direct achter de diepe achtertuinen van de zuidelijke straatbebouwing bevindt zich de hoge zeedijk, die het dorp aan de Wadzijde beschermt. Aan de noordelijke kant bevinden zich eveneens diepe achtertuinen, waarna vrijwel direct de duinen oprijzen. Aan deze zijde, + 75 meter van de Dorpstraat, staat aan de voet van een hoog duin de kruisvormige Nederlands Hervormde Kerk. Naast dit gebouw, dat in ankers is gedateerd 1647, ligt het rustieke kerkhof. Tegenover de kerk, gescheiden door de smalle oplopende Badweg, is het fraaie langgerekte 17de eeuwse Armhuis gelegen, met daarachter een bijbehorende tuin, waarin zich, voor Vlieland, hoge bomen bevinden. Het handhaven van deze tuin met zijn bomen is van belang, omdat het de onmisbare overgang vormt tussen de schilderachtige situatie van kerk en Armhuis en het westelijk daarvan gerealiseerde uitbreidingsplan.

Het gedeelte Badweg tussen de kerk en de Dorpstraat is minder van belang. Een boombeplanting ter weerszijden van deze weg zou de relatie tussen beide hoofdelementen kunnen versterken.

De Dorpstraat is aan beide kanten over de gehele lengte in één rooilijn bebouwd. De vrijwel aaneengesloten bebouwing is over het algemeen eenvoudig van uiterlijk. Het afwisselend beeld van lijst- en topgevels, die onderling in breedte en hoogte verschillen, wordt nagenoeg nergens door uit de toon vallende schaal- of kleurelementen verstoord. Op die plaatsen, waar de kleur van gevelsteen e.d. afwijkt, zal door toepassing van muurverven een aanpassing kunnen worden gevonden. Alle huizen, waar

Behoort bij de beschikking van de ~~Ministers~~
Staatssecretaris van Cultuur, Re-
creatie en Maatschappelijk Werk
en de Minister van Volkshuisves-
ting en Ruimtelijke Ordening van
Afdeling: 5 november 1971 Nr.: 161.398 I
M.M.A./Mo

Overeenkomstig het oorspronkelijke,
de secretaris van de Monumentenraad,

REGISTER VAN BESCHERMDE STADS- EN DORPSGEZICHTEN
(art. 21 Monumentenwet)

TOELICHTING; bij de beschikking tot aanwijzing van een beschermd dorps gezicht in

OOST-VLIELAND

Gemeente: Vlieland

van de hoogste bestaan uit twee woonlagen met een kap, zijn voorzien van een pannendak, afgedekt met oud-hollandse pannen in rode kleur. Vanaf de wadzijde zijn deze daken, die boven de dijk uitsteken, voor het silhouet van belang. Van de eertijds veelvuldig voorkomende houten topgevels is er nog een aantal aanwezig. Langs de Dorpstraat zijn 37 huizen op de lijst van beschermde monumenten geplaatst; deze panden komen verspreid ter werszijden van de straat voor. Met de niet beschermde monumenten vormen zij de karakteristieke elementen in de straatwanden.

Van grote betekenis voor het karakter van de Dorpstraat is ook de over de gehele lengte aanwezige dubbele rij bomen, die het straatprofiel in drie banen verdeelt. Voorts zijn ook plaveisel en straatmeubilair door de eenvoud van materiaaltoepassing van belang.

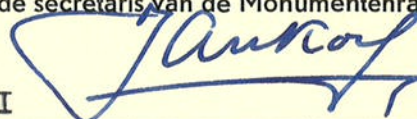
De in de rooilijn verspringende achtergevels vormen tezamen gevelwanden, waarop men door de openheid van de achtererven een goed gezicht heeft. Vooral aan de wadzijde, waar zich een groot aantal goed onderhouden tuinen bevindt, is het beeld vanaf de dijk bijzonder karakteristiek. Bebouwing van deze erven moet zoveel mogelijk worden vermeden en zorgvuldigheid moet worden betracht bij de beoordeling van het al of niet toestaan van kleine lage aanbouwen. Ofschoon aan de duinzijde in toenemende mate bebouwing in de tuinen is te constateren, is ook hier voorzichtigheid geboden.

De begrenzing van het beschermde dorpsgedeelte is op voor de hand liggende wijze getrokken rond het hierboven omschreven gebied en door middel van een stippellijn op de bijgevoegde kaart aangegeven.

Geenszins is het de bedoeling dit gebied te bevriezen, maar door het treffen van weloverwogen stedenbouwkundige maatregelen, die garanties te scheppen, welke de bestaande karakteristiek ook voor de toekomst zullen waarborgen.

Behoort bij de beschikking van de Minister
Staatssecretaris van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk
de Minister van Volkshuisvesting
en Ruimtelijke Ordening van
Afdeling: 5 november 1971
M.M.A./Mo

Overeenkomstig het oorspronkelijke,
ende secretaris van de Monumentenraad,

Nr.: 161.398 I